

DRÁMA

EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI ÉRETTSÉGI MINTAFELADATOK

A 2024. JANUÁR 1-TŐL BEVEZETÉSRE KERÜLŐ VIZSGAKÖVETELMÉNYEK SZERINT

MINTAFELADATOK:

Időtartam: 180 perc

Fontos tudnivalók

Egyértelmű válaszokat adjon, egyértelmű jelöléseket alkalmazzon – javítás esetén is!

Válaszaiban a lényeg megfogalmazására törekedjen!

Csak annyi válaszelemet írjon, amennyit a feladat kér!

A feladatok megoldásakor tartsa szem előtt az alábbi javaslatokat!

- Olvassa el figyelmesen a feladatokat! Kövesse a feladatlap utasításait!
- Tanulmányozza a feladatokhoz kapcsolódó képeket, szövegrészleteket!
- Használja a helyesírási szótárt!
- Válaszait gondos mérlegelés után, lehetőleg javítás nélkül írja le!
- Az esszéfeladat (III.) értékelésre szánt (tisztázati) szövegrésze legalább 2 oldal terjedelmű legyen! Ügyeljen arra, hogy mondatai világosak legyenek!
- A feladatsor elkészítése folyamán kizárólag a feladatlapra dolgozhat, illetve az esszéfeladat esetében annak beteltével pótlapokat kérhet a felügyelő tanártól. A pótlapokat a feladatlap sorszámozását folytatva, folyamatos sorszámmal kell ellátni.
- A nem értékelésre szánt (pl.: piszkozati vagy javított) szövegrészeket egyszeri áthúzással jelölje!

Az esszéfeladat megoldásakor az alábbi munkamenetet javasoljuk:

1. Értelmezze a címben megjelölt problémát, problémákat!
2. Építse be a szövegrészletekből és a képi anyagokból megszerezhető információkat, következtetéseket!
3. Építse be megoldásába önálló ismereteit, nézőpontját, véleményét!
4. Szerkessze meg szövegét, és figyeljen a helyesírássra is!
5. Ha szükséges, készítsen vázlatot, illetve piszkozatot!

Az esszé javításának szempontjai:

- a feladat megértése,
- az ismeretek mennyisége, mélysége,
- a téma kidolgozottsága, a megközelítés sokszínűsége,
- a válasz megszerkesztettsége, nyelvhelyessége.

Eredményes munkát kívánunk!

I.

ÁLTALÁNOS TÖRTÉNETI ÉS ELMÉLETI KÉRDÉSEK

(20 PONT)

1. Jellemezze néhány mondatban az alábbi színpadformákat! (Tartalmi elemenként 0,5 pont, színpadformánként négy tartalmi elemre 2 pont, összesen 4 pont.)

<http://www.literatura.hu/szinhaz/images/kozepkor1.jpg>

.....

.....

.....

.....

<http://www.literatura.hu/szinhaz/images/Corral.jpg>

.....

.....

.....

.....

4 pont	
--------	--

2. Töltse ki az alábbi szövegben a hiányzó kifejezéseket, majd nevezze meg, milyen jellegzetes színjátékformát mutat be a szöveg! (Válaszelemenként 0,5 pont, összesen 6 pont.)

A színjáték, melynek fordítása „mesterek, hozzáértők színjátéka” népi eredetű, valószínűleg még az ..... hagyományaiból alakult, de természetesen közrejátszottak kialakulásában a minden vidéken meglévő népi csúfolódók is. Virágkorát a ..... században élte .....-ban.

Előadói ..... társulatok voltak, melyeknek színészei közösen dolgozták ki az előadás néhány oldalas .....-t, amely dialógusokat nem tartalmazott, azokat az előadók alkalomról alkalomra szabadon ....., miként a zene- és táncbetéteket, akrobatamutatókat és bűvésztrükköket is. A sok éve ugyanazt a ..... játzó színész fejében egész szövegvariációkat, kész sémákat őrzött, amelyet az alkalomhoz illően variált. Az is jellemző volt, hogy apáról fiúra öröklődött egy-egy figura, s így a mesterségbeli fogások is. Egy társulat ..... főből állt, így minden szerepkörre volt alkalmas színészük. A cselekményt gyakran szakították meg ....., amelyek során a játzók megpróbálták a közönséget szórakoztatni tréfákkal, mutatókkal.

A játéknak keretet szabott az állandó .....k szerepeltetése. Köztük a legfontosabbak a ....., akik a vidám játék cselekményének mozgatói.

A színjátékforma megnevezése: .....

6 pont	
--------	--

3. Mely szerző melyik művében hangzanak el az alábbi dalok? (Válaszelemenként 0,5 pont, összesen 4 pont.)

- a) Philoméla dalabáj
Zengje lágyan: lullabáj
Lulla, lulla, lullabáj,
Semmi bú
Semmi báj
Asszonyunkra itt ne szállj;

Jó'tszakát, lullabáj. (ford.: Arany János)

Szerző: .....

Cím:.....

b) Hát már vissza se jó?

Hát már vissza se jó?

Nem, nem; a sírba ment:

Vess ágyat odalent.

Soha nem tér meg ő.

Szakálla hófejér,

Len-fürtök a fején;

Oda van, oda van!

Siratni hasztalan.

Ég, könyörülj lelkén! (ford.: Arany János)

Szerző: .....

Cím:.....

c) Benne volt Jimmy és benne volt John,

És őrmester lett közbe Georgie,

Mindezt a gárda nem kérdezte nagyon,

Mikor Északra kellett masirozni.

Így él a gárda,

Ágyú az ágya,

És átvág Afrikán.

Zuhognak záporok,

Vonulnak századok,

S ha új népet találnak,

Sötétet, haloványat,

Felapítják, és lesz belőle borsostokány. (ford.: Vas István)

Szerző: .....

Cím:.....

d) Bolond világ volt hajdanában:

Lukréciát az özvegy ágyban

Hogy megkereste szép gavallér,
Nem lángol ajka, több kéjt nem kér,
Tárt szível nem fut bordélyházba,
Hideg vasat merít magába. –
Örüljünk, okosabb világ van,
Örüljünk, hogy mi élünk abban. –

Szerző: .....

Cím:.....

4 pont	
--------	--

4. Húzza alá azokat a meghatározásokat, amelyek igazak a spanyol barokk drámára és színházra! (Válaszelemenként 0,5 pont, összesen 2 pont.)

élesen elkülönül egymástól a komédia és a tragédia
fontos műfaja az úrnapi játékok
egy drámában kevés szereplő van, akik egymással több szalon is összeköthetők
nagy számú, változatos társadalmi rétegeket ábrázoló szereplőgárda jelenik meg benne
betartja az Arisztotelész által javasolt 24-72 órás cselekmény-időt
a szereplők beszéde jellemzi a karaktereket
egyik játékhelye az ún. corral-színpad

2 pont	
--------	--

5. Döntse el, hogy igazak-e vagy hamisak az állítások, melyek Csehov Sirály című művére vonatkoznak! (Válaszelemenként 0,5 pont, összesen 2 pont.)

- a) Arkagyina ünnepelt színésznő. ....
- b) Trepjovot anyja szeretete veszi körül. ....
- c) Nyina az elcsábított, becsapott vidéki színésznő. ....
- d) Trepljov ragaszkodik a régi színházi konvenciókhoz. ....

2 pont	
--------	--

6. Keresse meg a kortársakat a Nemzeti Színház művészei között! *(Minden helyes párosítás*

1 pont, összesen 2 pont.)

Bajza József, Hevesi Sándor, Lendvay Márton, Ódry Árpád

Igazgató	Színművész

2 pont	
--------	--

II.

**JELENETELEMZÉSHEZ, A JELENET SZÍNHÁZI MEGVALÓSÍTÁSÁHOZ
KÖTŐDŐ, ELEMZÉST ÉS ÉRTELMEZÉST IGÉNYLŐ KÉRDÉSEK
(20 PONT)**

Olvassa el az alábbi drámarészletet, és válaszoljon a kérdésekre!

Szophoklész: Antigoné

Fordította: Trencsényi-Waldapfel Imre

Antigoné és Iszméné

ANTIGONÉ Iszméné, testvér, egy szív, egy lélek velem,
Ismersz-e bajt, mit Oidipusz atyánk után
Kettőnkre, kik még élünk, nem halmozna Zeusz?
Mert nincsen átok és nincs semmi fájdalom,
Nincs becstelenség és nincsen megcsúfolás,
Amit ne látnánk rajtunk teljesedni be.
Most is mi az, mit városszerte hall a nép,
Kihirdetésre mily királyi szó került?
Hallod, tudod? Vagy nem jutott füledbe még,
Mivel sújtják a gyűlölők szeretteid?

ISZMÉNÉ Hozzám szeretteink felől, Antigoné,
Se jó, se rossz hír nem jutott azóta, hogy
Két testvér két testvérünket vesztettük el,
Kik egy napon s egymás kezétől estek el.
Ma éjjel Argosz harci népe elvonult
S azóta semmit sem tudok, mi engemet
Boldoggá tenne vagy mélyebbre sújtana.

ANTIGONÉ Mindjárt gondoltam, épp azért hívattalak
Kapun kívülre, hogy szavam ne hallja más.

ISZMÉNÉ   Mi az? Mi nyugtalanság van szavad mögött?

ANTIGONÉ   Hát nem megvonta két testvér közül Kreón
A másiktól, mi egyiknek kijárt, a sírt?
Eteoklészt, mint mondják, jog s törvény szerint
A föld göröngyével takarta el, hogy őt
Az alvilágiak közt várja tisztelet.
De Polüneikészt, mert elhullt vesztett ügyért,
Ilyen parancs fut szét a város népe közt,
Hogy eltemetni, sem siratni nem szabad,
Hagyják, heverjen ott megkönnyezetlenül,
A dögmadar kívánatos zsákmányaként.
A jó Kreón ilyen parancsot osztogat
Neked s nekem - nekem! ki kell ezt mondanom! -
S mindjárt jön is, hogy kik még nem tudják talán,
Azok saját szájából hallják meg s vegyék
A tiltó szót szivükre, mert ki megszegi,
Nyilvánosan fogják azt megkövezni majd.
Ez így van, és most megmutathatod, ki vagy,
Derék ősökhöz méltó, vagy hitvány utód.

ISZMÉNÉ   Szerencsétlen leány, ha így van ez, magam
- Kötök vagy oldok - rajta mit változtatok?

ANTIGONÉ   Gondold meg ezt: velem tartasz, segítesz-e?

ISZMÉNÉ   Terved hová vezet, milyen veszélybe mégy?

ANTIGONÉ   A drága testet két kezeddal bírod-e?

ISZMÉNÉ   Te mernéd eltemetni őt, akit tilos?

ANTIGONÉ   Testvéremet s testvéredet, ha nem követsz,
De senki áruláson engemet nem ér.

ISZMÉNÉ   Irtózatos, ha egyszer tiltja ezt Kreón!

ANTIGONÉ   Attól, mi engem illet, ő sem zárhat el.

ISZMÉNÉ   Ó, jaj, testvérem, emlékezz reá, atyánk
Mily megvetetten pusztult el, mikor maga
Kutatta fel saját förtelmes tetteit,
S látván kiszúrta két szemét saját keze.
A hitves és szülő - e két név egy személy -
Kötélen végzi szégyennel telt életét.
A harmadik csapás: két testvér egy napon
Öngyilkos indulattal pusztulásba ront,
S közös halált egymás kezén szenvednek el.
Ketten maradtunk meg csupán, gondold csak át,
Mi vár reánk, ha általhágjuk vakmerőn
A törvényt, mit király kimond, s hatalma véd.
Meg kell hogy ezt is értsd: mi gyöngye nők vagyunk.
A férfiakkal nem tudunk megküzdeni,
Erősebbek s ha már felettünk ők urak,
Szót kell fogadni, bármiként is fáj e szó.
Imámmal én az alvilági lelkeket
Engesztelem s hiszem, nyerek bocsánatot,
Mivelhogy kényszerűségből tettem csak így.
De ennél többre örület gondolni is.

ANTIGONÉ   Hát nem hívlak többé magammal, sőt ha még
Jössz is magad, segítséged nem kell nekem.
Te légy okos, ha tetszik; én őt el fogom
Temetni ha ezt teszem, meghalni szép.
Mint kedves akkor kedvesemmel fekszem ott
A jámbor bűn után, hiszen sokkal tovább,
Mint itt fenn, kell az Alvilágban tetszenem.
Mert ott lenn fekszem majd örökre. Ám ha te
Inkább szegülsz az istenekkel szembe, menj!

- ISZMÉNÉ   Én semmit ellenükre nem teszek, hanem
A város ellen tenni sincs erőm elég.
- ANTIGONÉ   Te tégy, ahogy jónak látod, de én megyek
És édes testvérem fölé sírt hantolok.
- ISZMÉNÉ   Ó, én szerencsétlen, téged hogy féltelek!
- ANTIGONÉ   Értem ne aggódj, intézd csak tensorsodat!
- ISZMÉNÉ   Csak el ne áruld tetteidet majd senkinek,
Tartsd jól titokban, én is szintúgy titkolom.
- ANTIGONÉ   Eh mit, beszélj csak, még jobban gyűlöllek én,
Ha hallgatsz, mint ha mindenütt kikürtölöd.
- ISZMÉNÉ   Hideg fut át, s tebenned ég a szenvedély.
- ANTIGONÉ   De tetszem így is, kiknek illik tetszenem.
- ISZMÉNÉ   Ha célhoz érsz. De vágyad el nem érheted.
- ANTIGONÉ   Ha nem bírom, ráérek abbahagyni még.
- ISZMÉNÉ   A lehetetlent célba venni sem való.
- ANTIGONÉ   Ha így beszélsz, meg kell gyűlölnöm tégedet,
S halott testvérünk is méltán gyűlölni fog.
Hagyj engem, dőre elhatározásomért
Szenvedjem el, mi vár reám; nem szenvedek
Semmit, mi elcsúfítsa szép halálomat.
- ISZMÉNÉ   Menj hát, ha tetszik, ámde tudd, hogy esztelen,

Ha még s mégis szeretnek hű szeretteid.

Isméné a palotába megy, Antigoné oldalt távozik.

7. Írja le, mi az idézett dráma műfaja! (1 pont)

.....

1 pont	
--------	--

8. Hol helyezkedik el az idézett jelenet a drámában, s milyen szerkezeti elemként funkcionál ez a párbeszéd rész? (Válaszelemként 1 pont, összesen 2 pont.)

.....
.....

2 pont	
--------	--

9. Nevezze meg, hogy kit szólít meg az idézett jelenet elején a címszereplő, és milyen céllal teszi ezt? (Válaszelemként 1 pont, összesen 2 pont.)

.....
.....
.....

2 pont	
--------	--

10. Milyen előzményre hívja föl testvére figyelmét Iszméné, amikor atyjuk „förtelmes tettei”-re utal? (1 pont)

.....
.....
.....
.....

1 pont	
--------	--

11. Töltse ki a táblázatot! Milyen – olykor különlegesen összetett – rokonsági kapcsolatban van a két szereplő a jelenetben név szerint vagy név nélkül említett, az alábbi táblázatban felsorolt szereplőkkel? (Válaszelemenként – egy rokoni kapcsolat megnevezése elegendő – 0,5 pont, összesen 2 pont.)

Személy	Rokonsági kapcsolat
Oidipusz	
Iokaszté	
	testvér
Polüneikész	

2 pont

12. Milyen tartalmi és szerkezeti célt szolgálnak a jelenetben, illetve a dráma egészében Iszménének az „Ó, jaj, testvérem, emlékezz reá, atyánk...” kezdetű szavai? (Válaszelemenként 1 pont, összesen 2 pont.)

.....
.....

2 pont

13. Mit képvisel Antigoné, milyen általános törvény végrehajtására kéri testvére együttműködését? (1 pont)

.....
.....

1 pont

14. Mit képvisel Iszméné, milyen törvény betartására szólítja fel Antigonét? (1 pont)

.....
.....

1 pont

15. Tanulmányait felidézve és a fantáziájára is hagyatkozva Ön szerint milyen cselekvéssor zajlott le az idézett jelenet alatt az ókori görög előadásban? (1 pont)

.....
.....

1 pont	
--------	--

Jelenet Szophoklész Antigonéjából ókori vázaképen

<https://www.kepeskonyvtar.hu/images/kepek/2021/03/antigone.jpg>

Bozsik Yvette: Antigoné, a címszerepben Szent-Ivány Kinga, Iszméné Hortobágyi Brigitta

<https://theater.hu/sorozatkep/jelzo/175633.jpg>

16. Fejtse ki néhány mondatban, hogy ha ön rendezhetné meg a jelenetet, milyen akcióval állítaná mai színpadra? (Válaszelemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

4 pont	
--------	--

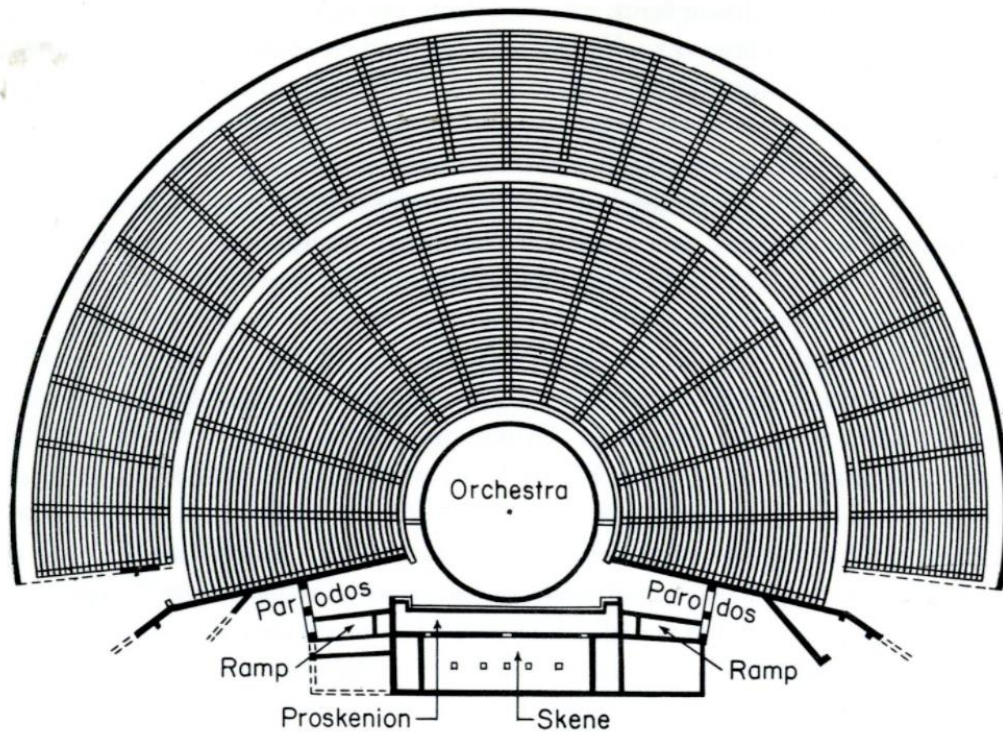
17. Mivel magyarázza azt a sajátos tényt, hogy a magyar fordítás egy-két magánhangzó (pl. szívükre) hosszúsága esetében eltér a magyar helyesírás szabályaitól? (1 pont)

.....
.....

1 pont	
--------	--

18. Nevezze meg, hol játszódik a jelenet, és jelölje a mellékelt ábrán, hogy hol tartózkodtak a jelenetet előadó színészek az ókori előadáson! (Válaszelemenként 1 pont, összesen 2 pont.)

.....

<https://www.theatre-architecture.eu/res/archive/180/020555.jpg?seek=1376046095>

2 pont	
--------	--

III.

**SZÍNHÁZI ELŐADÁSHOZ KAPCSOLÓDÓ ELEMZÉST, ÉRTELMEZÉST,
REFLEKTÁLÁST IGÉNYLŐ ESSZÉFELADAT
(20 PONT)**

19. Írjon egy elemző-reflektáló esszét az alábbi színházi előadások egyikéről, amelyben a címben megadott témából kiindulva értelmezi a választott művet! (Választását a színházi előadás betűjelének bekarikázásával jelölje!)

a) Szántó Judit kritikájában „mindig játszó karácsonyfá”-nak nevezi a zsúfolt terű előadás központi díszletelemét Valló Péter Radnóti Színház-beli Nóra-rendezésében. Valóban, ez a karácsonyfa túlnő díszlet-mivoltán ebben az előadásban. Vizsgálja meg a díszletek, kellékek helyét, szerepét és jelentéssíkjaikat az előadás gondolati rendjében!

Ibsen: Nóra

Radnóti Miklós Színpad, 1989.

Rendezte: Valló Péter

„Egri Kati Linde Krisztinája eleve azért állít be a Helmer-házba, hogy a maga sorsán lendítsen, ami egyébként csöppet sem elítélendő, mindössze ténykérdés. Nóra sorsa persze valóban érdekli, mint ahogy mindnyájunkat érdekel gyerekkori barátaink sorsa, és ha módjában áll, valóban kész is segíteni, ugyanakkor persze hasznos tagként beépülni a jómódú háztartásba; éles szemű nőként ezért figyel mindenre, mint aki minden információnak még hasznát veheti. Ám attól kezdve, hogy elhatározza Krogstad megkaparintását, Nóra sorsa egyre kevésbé érdekli, s mikor szerelme révbe jut, már jószereivel lerázza magáról esdeklő barátnőjét. Igaz, azt mondja, épp a dolgok őszinte tisztázása mentheti meg Helmerék házasságát, s kijelentése: „De azóta eltelt egy nap, és hihetetlen, minek voltam ebben a házban tanúja” - a mű egyik legdrámaibb s legigazabb ítélete. Ám a figurát teljes bonyolultságában feltáró Egri Kati azt is eljuttatja, hogy Krisztina magában hozzáteszi: és ha mégsem fordulnak jóra a dolgok, hát bumm, engem már az se érdekel. Es közben ez a Lindéné őszintén, sugárzón boldog (revelatív, ahogy Egri Kati átbújik a mindig játszó karácsonyfa mögött, majd előreszökell, némán ujjongó diadallal); de azt is pontosan tudjuk, hogy a megkötendő házasságban ki viseli majd a nadrágot: ez a Krisztina jócskán keményebb házizsarnok lesz Helmernél, és abban a kapcsolatban Krogstad küzdhet majd az emancipációért.”

(Szántó Judit: A pozitív zsaroló és a többiek – A Nóra a Radnóti Színházban.)

Színház, 22. évf. 6. szám. 1989. június)

Radnóti Miklós Színház

I · B · S · E · N

NÓRA

színmű 3 felvonásban

Fordította: Németh László

NÓRA • TAKÁCS KATALIN

HELMER • BÁLINT ANDRÁS

RANK DOKTOR • KERN ANDRÁS m. v.

LINDÉNÉ • EGRI KATI

KROGSTAD • KISS JENŐ

DAJKA • NÁRAY TERI

SZOBALÁNY • TÓTH ILDIKÓ fh.

Díszlet: Szlávik István

Jelmez: Szakács Györgyi

Zene: Novák János

Dramaturg: György Péter

A rendező munkatársa: Kárpáti Csilla

Rendező:

VALLÓ PÉTER

Budapesti Tavaszi Fesztivál
1989 március 17/26

<https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fwww.oktatas.hu>

b) Mutassa be a különleges térhasználat és a rendezői értelmezés összefüggéseit a Bárka Színház előadásában!

Shakespeare: Szentivánéji álom,

Bárka Színház, 1997.

Rendezte: Csányi János

„Ritkán árad a színpadról ilyen intenzitással, hogy itt értem, a nézőért (következésképp velem, a nézővel) történnek meg dolgok. Ritkán látni, hogy a játék ekkora örömet okoz a játszóknak, hogy az előadás – a keserű komédián keresztül is – a minden létezés mélyén ott rejlő örömezt sugározza. Örömszínház, Csányi módra (ahogyan az volt már a két évvel ezelőtti etűd, A játék is). Fel kell ülni tehát a hintákra. Mert hogy a néző itt nem a zsöllyékben, hanem vastag köteleken alálógó deszkákon kap helyet. Mi vagyunk a Szent Iván éji erdő fái, bokrai, látható és láthatatlan lakói. A hintára mászás először remek hangulatot teremt, a szokatlan pozíció azután izgalmasan új nézői perspektívát is kínál. (Együttal feloldja a "jelen is vagyok, útban is vagyok" kamara-előadásokon gyakori érzését.) Végül az üres tér fölött himbálódzó deszkák – Titánia és a Szamár hintájának összelengése nyomán – metaforikus hangsúlyokat is kapnak: a hinta Manó játékszere, ha meglöki, akarától független erőknek szolgáltatja ki a rajta ülőt. (A szellemes térképészség is a rendező munkája.) Másszon föl a hintákra, aki szereti, fontosnak gondolja a színházat. És feltétlenül másszon fel az is, aki éppen ráunt a "létező színházra". Hogy újra kedvet kapjon hozzá.”

(Dömötör Adrienne: Álom az egész világ, Színház, 1995. március)

William Shakespeare

SZENTIVÁNÉJI ÁLOM

Fordította: Csányi János

(a fordítás figyelembe vette Arany Jánosazonos című munkáját)

Rendezte: Csányi János

https://i1.wp.com/librarius.hu/wp-content/uploads/2017/01/szentivaneji-alom-50x60_konczzsuzsa.jpg

<http://kozonseghu/img/406.jpeg>

<https://i0.wp.com/szinhaz-online-bucket.s3.amazonaws.com/uploads/2020/05/kpk.png?w=768&ssl=1>

MEGOLDÁSOK:

I.

ÁLTALÁNOS TÖRTÉNETI ÉS ELMÉLETI KÉRDÉSEK

(20 PONT)

1. Jellemezze néhány mondatban az alábbi színpadformákat! (*Tartalmi elemenként 0,5 pont, színpadformánként négy tartalmi elemre 2 pont, összesen 4 pont.*)

A középkori Európa vallásos tárgyú liturgikus színjátékainak egyik formája, a *kocsiszínpad* (pageant). A nézők a város különböző pontjain, terein tartózkodtak, ahová jelenetenként gördültek be a kisszínpaddá berendezett kocsik. Bizonyos értelemben a forgószínpad őse.

A spanyol barokk színjátszás tipikus épületfajtája, a házak által határolt téren vagy udvaron működő előfüggöny nélküli *corral színház*. A színpad padlójára állították a csúsztatható díszletelemeket. A jelenetváltásokhoz köztes függönyt használtak, a keskeny oldalfüggönyökre pedig fákat és házakat festettek.

Egy másik változatában az épület két végén helyezkedett el a színpad, amelyeken addig rendezték be a díszleteket, amíg a másikon folyt a játék, a nézők pedig jelenetváltáskor megfordították a székeiket (a színészek egy oldalfolyosón közlekedtek a két helyszín között).

2. Töltse ki az alábbi szövegben a hiányzó kifejezéseket, majd nevezze meg, milyen jellegzetes színjátékformát mutat be a szöveg! (*Válaszelemenként 0,5 pont, összesen 6 pont.*)

A színjáték, melynek fordítása „mesterek, hozzáértők színjátéka” népi eredetű, valószínűleg még az **ókori komédiák/atellana-játékok/vásári színjátékok** hagyományaiból alakult, de természetesen közrejátszottak kialakulásában a minden vidéken meglévő népi csúfolódók is. Virágkorát a **16-18.** században élte **Itáliában**.

Előadói **hivatásos/vándortársulatok** voltak, melyeknek színészei közösen dolgozták ki az előadás néhány oldalas **cselekményvázlatát/kanavaszát/canavacchio-ját**, amely dialógusokat nem tartalmazott, azokat az előadók alkalomról alkalomra szabadon **rögtönözték/improvizálták**, miként a zene- és táncbetéteket, akrobatamutatványokat és bűvészlükköket is. A sok éve ugyanazt a **típust/karaktert/szerepet** játszó színész fejében egész szövegvariációkat, kész sémákat őrzött, amelyet az alkalomhoz illően

variált. Az is jellemző volt, hogy apáról fiúra öröklődött egy-egy figura, s így a mesterségbeli fogások is. Egy társulat **10-12** főből állt, így minden szerepkörre volt alkalmas színészük. A cselekményt gyakran szakították meg **közjátékok/lazzik**, amelyek során a játsszók megpróbálták a közönséget szórakoztatni tréfákkal, mutatványokkal.

A játéknak keretet szabott az állandó **szereptípusok/karakterek/típi fissi-k** szerepeltetése. Köztük a legfontosabbak a **zannik/szolgák**, akik a vidám játék cselekményének mozgatói.

(http://enciklopedia.fazekas.hu/mufaj/Commedia_dell_arte.htm)

A színjátékforma megnevezése: **commedia dell'arte**.

3. Mely szerző melyik művében hangzanak el az alábbi dalok? (Válaszelemenként 0,5 pont, összesen 4 pont.)

- a) Shakespeare: Szentivánéji álom (a tündérek altatódala Titániának)
- b) Shakespeare: Hamlet (Ophelia dala)
- c) Brecht: Koldusopera (az Ágyú-dal, Penge Meckie és Tigris Brown dala)
- d) Madách: Az ember tragédiája - római szín (Cluvia dala)

4. Húzza alá azokat a meghatározásokat, amelyek igazak a spanyol barokk drámára és színházra! (Válaszelemenként 0,5 pont, összesen 2 pont.)

élesen elkülönül egymástól a komédia és a tragédia

fontos műfaja az úrnapi játékok

egy drámában kevés szereplő van, akik egymással több szálon is összeköthetők
nagyszámú, változatos társadalmi rétegeket ábrázoló szereplőgárda jelenik meg benne

betartja az Arisztotelész által javasolt 24-72 órás cselekmény-időt

a szereplők beszéde jellemzi a karaktereket

egyik játékhelye az un. corral-színpad

5. Döntse el, hogy igazak-e vagy hamisak az állítások, melyek Csehov Sirály című művére vonatkoznak! (Válaszelemenként 0,5 pont, összesen 2 pont.)

- a) Arkagyina ünnepelt színésznő. igaz
- b) Trepjovot anyja szeretete veszi körül. nem
- c) Nyina az elcsábított, becsapott vidéki színésznő. igaz

II.

**JELENETELEMZÉSHEZ, A JELENET SZÍNHÁZI MEGVALÓSÍTÁSÁHOZ
KÖTŐDŐ, ELEMZÉST ÉS ÉRTELMEZÉST IGÉNYLŐ KÉRDÉSEK
(20 PONT)**

7. Írja le, mi az idézett dráma műfaja! (1 pont)

Tragédia.

8. Hol helyezkedik el az idézett jelenet a drámában, s milyen szerkezeti elemként funkcionál ez a párbeszéd rész? (Válaszelemként 1 pont, összesen 2 pont.)

A dráma nyitó jelenete, prologosz, azaz előbeszéd.

9. Nevezze meg, hogy kit szólít meg az idézett jelenet elején a címszereplő, és milyen céllal teszi ezt? (Válaszelemként 1 pont, összesen 2 pont.)

Testvérét, Iszménét, hogy együttműködésre bírja.

10. Milyen előzményre hívja föl testvére figyelmét Iszméné, amikor atyjuk „förtelmes tettei”-re utal? (1 pont)

Oidipusz thébai király, a delphoi jósda ajánlására nyomozásba kezd, amelynek eredményeként megtudja, hogy az előző királyt, Laioszt, vagyis a saját apját ő ölte meg, majd feleségül vette saját anyját.

11. Töltse ki a táblázatot! Milyen – olykor különlegesen összetett – rokonsági kapcsolatban van a két szereplő a jelenetben név szerint vagy név nélkül említett, az alábbi táblázatban felsorolt szereplőkkel? (Válaszelemként – egy rokoni kapcsolat megnevezése elegendő – 0,5 pont, összesen 2 pont.)

Személy	Rokonsági kapcsolat
Oidipusz	apa (nagybácsi)
Iokaszté	anya (nagymama)
Eteoklész	testvér
Polüneikész	testvér

12. Milyen tartalmi és szerkezeti célt szolgálnak a jelenetben, illetve a dráma egészében Iszménének az „Ó, jaj, testvérem, emlékezz reá, atyánk...” kezdetű szavai? (Válaszelemenként 1 pont, összesen 2 pont.)

Az előzmények ismertetése, tájékoztatás arról, hogy a mindenki által ismert mítosz melyik részét tárják a nézők elé.
Késleltetés.

13. Mit képvisel Antigoné, milyen általános törvény végrehajtására kéri testvére együttműködését? (1 pont)

El kell temetni (jelképesen porral hinteni) testvérüket, mert az elhunyt szeretteink átsegítése a halottak világába az istenektől eredő ősi törvénye a görögségnek.

14. Mit képvisel Iszméné, milyen törvény betartására szólítja fel Antigonét? (1 pont)

Kreón, a király törvényben tiltotta meg a hazájára támadó fivér végtisztességének megadását, amelyet az alattvalók nem szeghetnek meg.

15. Tanulmányait felidézve és a fantáziájára is hagyatkozva Ön szerint milyen cselekvéssor zajlott le az idézett jelenet alatt az ókori görög előadásban? (1 pont)

Igen nagy valószínűséggel egyhelyben álltak, párbeszédüket legfeljebb egymáshoz vagy a nézőkhöz fordulás, illetve karmozgás kísérhette.

16. Fejtse ki néhány mondatban, hogy ha ön rendezhetné meg a jelenetet, milyen akcióval állítaná mai színpadra? (Válaszelemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

Bármilyen – a jelenet tartalmával összefüggő – megoldás elfogadható, amelyben a vizsgázó kifejti, hogy milyen mozdulatok, cselekvések zajlanak a kortárs színpadi megvalósításban.

17. Mivel magyarázza azt a sajátos tény, hogy a magyar fordítás egy-két magánhangzó (pl. szívükre) hosszúsága esetében eltér a magyar helyesírás szabályaitól? (1 pont)

Szophoklész a párbeszédet általában jambikus sorokban írta, a fordító az időmértéket helyezi a helyesírás elé.

18. Nevezze meg, hol játszódik a jelenet, és jelölje a mellékelt ábrán, hogy hol tartózkodtak a jelenetet előadó színészek az ókori előadáson! (Válaszelemenként 1 pont, összesen 2 pont.)

A palota előtt.

A szkéné és az orkhesztra közötti porszkénionon.

(A kifejtendő válaszok esetében bármilyen más megfogalmazású, tartalmában helyes válasz elfogadható.)

III.

**SZÍNHÁZI ELŐADÁSHOZ KAPCSOLÓDÓ ELEMZÉST, ÉRTELMEZÉST,
REFLEKTÁLÁST IGÉNYLŐ ESSZÉFELADAT
(20 PONT)**

19. Írjon egy elemző-reflektáló esszét az alábbi színházi előadások egyikéről, amelyben a címben megadott témából kiindulva értelmezi a választott művet! (Választását a színházi előadás betűjelének bekarikázásával jelölje!)

a) Szántó Judit kritikájában „mindig játszó karácsonyfá”-nak nevezi a zsúfolt terű előadás központi díszletelemét Valló Péter Radnóti Színház-beli Nóra-rendezésében. Valóban, ez a karácsonyfa túlnő díszlet-mivoltán ebben az előadásban. Vizsgálja meg a díszletek, kellékek helyét, szerepét és jelentéssíkjaikat az előadás gondolati rendjében!

Ibsen: Nóra

Radnóti Miklós Színpad, 1989.

Rendezte: Valló Péter

<p>A feladat megértése</p> <ul style="list-style-type: none"> • A vizsgázó megértette-e a feladatban felvetett problémát? • A kifejtésnek túlnyomórészt arra kell irányulnia, hogy az előadásban milyen tárgyi eszközök – pl. karácsonyfa, ülőalkalmatosságok, a polgári életmódra utaló elemek, játékok, öltözékek – jelennek meg, és ezek hogyan hozhatók kapcsolatba az előadás gondolati síkjaival. • A feladatban kijelölt tárgyat elemzi-e? • Teljes értékű lehet a feladat megoldása, ha a több tárgyi eszközt is megvizsgál az előadásban. • A vizsgázó válasza túlnyomó részben a probléma elemzésére irányul-e? • A vizsgázó válasza eltér-e a feladatban megfogalmazott témától? • Tudja-e „tartani” a témát?	<p>3</p>
<p>Az ismeretek mennyisége, mélysége</p> <ul style="list-style-type: none"> • A vizsgázó rendelkezik-e az elemzéshez szükséges alapvető ismeretekkel, elemzési képességgel?	

<ul style="list-style-type: none"> – Az előadás játéktípusa (realista, korhoz kötött, valóság-hű környezet, zsúfolt színpad, eszközökben bőséges játékmód). – A színészi alakítások alátámasztása, megerősítése az eszközhasználattal (pl. színek szerepe, pótcselekvések tárgyakkal, az „útban lévő” tárgyak.) – A vizualitás konkrét és többlettartalommal bíró jelentéssíkjai (pl. a karácsonyfára kerülő nem odaillő tárgyak, a székek egymáshoz való viszonya, a tárgyak takarásában történő helyzetek). – A tárgyak és jelmezek többletjelentése, gondolati tartalma, helyük az előadás egészének értelmezésében (pl. kissámli, kályha, mogyorós csók, karácsonyfa). • Jól emelte-e ki elemzésében a lényegét? • Az előadás hatása, játékmódjának eredetisége. • Megoldásában helyesen használta-e a vizsgázó a korszakra és a témára vonatkozó szakszókincset (pl. realista ábrázolásmód, díszlet, jelmez, kellék, többletjelentés, szimbólum)? 	10
<p>A téma kidolgozottsága, a megközelítés sokszínűsége</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dolgozatában a vizsgázó milyen színvonalon tudta a feladatban elvárt problémát megközelíteni, értelmezni, azonosítani és kidolgozni? • Találhatunk-e egyéni megfogalmazást, személyes véleményt és tanult ismeretet egyaránt? • Kitér-e az előadás játékmódjának összefüggéseire a tárgyhasználattal? 	5
<p>Megszerkesztettség, nyelvhelyesség</p> <ul style="list-style-type: none"> • Elvárt a szerkesztett szöveg. E szempontból tehát nem értékelhető a nagyrészt vázlatosan összeállított vagy egymással nem összefüggő mondatokból álló válasz. • Elvárható, hogy a vizsgázó állításait érvekkel támassza alá, gondolatmenete összefüggő, követhető, logikus legyen. • A válasz szerkezete megfelel-e a feladat által megkövetelt gondolatmenetnek? • Az értékelésnél meg kell állapítani, hogy a vizsgázó rendelkezik-e megfelelő elemző képességgel. 	2

b) Mutassa be a különleges térhasználat és a rendezői értelmezés összefüggéseit a Bárka Színház előadásában!

Shakespeare: Szentivánéji álom,

Bárka Színház, 1997.

Rendezte: Csányi János

<p>A feladat megértése</p> <ul style="list-style-type: none"> • A vizsgázó megértette-e a feladatban felvetett problémát? • A kifejtésnek túlnyomórészt arra kell irányulnia, hogy a rendezői koncepcióból következően az előadásban milyen különleges szerephez jut a nézőtér és a játéktér viszonya. • A feladatban kijelölt tárgyat elemzi-e? • A vizsgázó válasza túlnyomó részben a probléma elemzésére irányul-e? • A vizsgázó válasza eltér-e a feladatban megfogalmazott témától? • Tudja-e „tartani” a témát?	<p>3</p>
<p>Az ismeretek mennyisége, mélysége</p> <ul style="list-style-type: none"> • A vizsgázó rendelkezik-e az elemzéshez szükséges alapvető ismeretekkel, elemzési képességgel?<ul style="list-style-type: none"> – Az előadás játéktípusa (pl. az elemelt, lírai és szimbolikus stílus keverése a földhözragadt kortárs realizmussal, nézőkkel és játszókval egyszerre telezsúfolt néző/jatéktér, eszközökben bőséges játékmód, az improvizáció hangsúlyos jelenléte). – A színészi alakítások alátámasztása, megerősítése a különleges térhasználattal (pl. a következetes szerepkettőzések, a kortárs szövegek beépítése a játékba, az amatőr színházi működés stílusparódiája, a "jelen" lévő nézők és a játszók viszonya, a néző és a játzó térbeli közelsége.) – A vizualitás konkrét és többlettartalommal bíró jelentéssíkjai (pl. a nézőtéri hintaszékek, a játékbéli hintapad, a kötelek és a gerendák). – A tárgyak és jelmezek többletjelentése, gondolati tartalma, helyük az előadás egészének értelmezésében (pl. a tárgyak szimbolikus jelentése, a kortárs ruhadarabok, az UV-fény). • Jól emelte-e ki elemzésében a lényegét?	<p>10</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Az előadás hatása, játékmódjának eredetisége. • Megoldásában helyesen használta-e a vizsgázó a korszakra és a témára vonatkozó szakszókincset (pl. rendezői koncepció, színészi játék, ábrázolásmód, díszlet, jelmez, kellék, többletjelentés, szimbólum)?	
<p>A téma kidolgozottsága, a megközelítés sokszínűsége</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dolgozatában a vizsgázó milyen színvonalon tudta a feladatban elvárt problémát megközelíteni, értelmezni, azonosítani és kidolgozni? • Találhatunk-e egyéni megfogalmazást, személyes véleményt és tanult ismeretet egyaránt? • Kitér-e az előadás játékmódjának összefüggéseire a térhasználattal?	5
<p>Megszerkesztettség, nyelvhelyesség</p> <ul style="list-style-type: none"> • Elvárt a szerkesztett szöveg. E szempontból tehát nem értékelhető a nagyrészt vázlatosan összeállított vagy egymással nem összefüggő mondatokból álló válasz. • Elvárható, hogy a vizsgázó állításait érvekkel támassza alá, gondolatmenete összefüggő, követhető, logikus legyen. • A válasz szerkezete megfelel-e a feladat által megkövetelt gondolatmenetnek? • Az értékelésnél meg kell állapítani, hogy a vizsgázó rendelkezik-e megfelelő elemző képességgel.	2